

رہ مزہ کان ناخہینہ دہریا وہ!

وہ لَامِيك بُو كاك كُوَسرہت

سليمان عہدوللا يونس

slemanynes@yahoo.co.uk

ماوہیہک بہر لہ ئیستا کہ نوسیم کودہتای سپی ناو یہ کیتی بہ پڑوہیہ ، دلنیا بووم کہ پیشبینیہ کہم دیتہ دی ، ناخر یہ کیتی وہ کوو بہری دہستی خوم دہناسم ، یہ کیک لہ خاسیہ تہ جیا کہرہ وہ کانی یہ کیتی لہ ساتہ وہختہ بہ رایہ کانی دروست بوونیہ وہ ، بوونی خہ سلہتی نوئی بوونہ وہ و جہ سارہتی ناوردانہ وہ لہ رابردوو و بہ ئومیدہ وہ تہ ماشا کردنی ٹايندہ بووہ ، کہ نوسیشم یہ کیتی ناتوانی بہ تہ نہا لہ سہر رابردوو بڑی ، گہرہ کم بوو بلیم ٹايندہ یہک چاوپڑی یہ کیتی دہکات ، ٹايندہ یہک ناخواری یہ کیتی بہ چہ پکہ گولیکی سوری رابردوہ وہ بہرہ و پیری بچی ، ٹايندہ یہک گہرہ کیہتی بہ دوو دہست تہ وقہ لہ گہل یہ کیتی بکات ، بہ دہستیک چہ پکہ گولہ سورہ شاخاویہ کہو بہ دہستہ کہی دیکہ ش باقہ نیرگزہ کانی دواي راپہرین .

من پیم وانی یہ گرفتہ کانی ناو یہ کیتی بچوکن ، بہ لام ئہ وہی کہ پیی وابی یہ کیتی بہو دہردانہ وہ سہر دہ نیتہ وہ و تہ مہنی یہ کیتی چہ ند مانگیکی دیکہ یہ ، جگہ لہ وہی خوشخہ یالہ ، لہ و راستیہ میژوویانہ ش حالی نہ بووہ کہ یہ کیتی تیایدا لہ دایک بووہ ، کہ یہ کیتی تیایدا شوپرشیکی بہرہ مدار و بہ دہسکہ وتی تیادا لہ کلپہ

داوه ، كه يه كيتي تيايدا ميژووي خولقاندوه و ههميشه ش به دواي به رده وام بووني
ئهو ميژوهو به رهو پيري ئاينده به ئاگاوه خه مي ميلله تيكي بو دياريكردني چاره نووس
له هه ناويدا جو شده دا .

ته كه تولاتي ناو يه كيتي ديارده يه كي نامو و نوي نيه ، له سروشتي دروست بووني
يه كيتي دا زه مينه يه كه هه يه كه واي كر دووه دهره تي ته كه تول كردن و بووني
ته كه توله له يه كتری جياوازه كان به سهر ژياني سياسي ئه م پيخراوه دا ببني به ديفاكتو
، بو حزبكي سياسي مؤديرن مه سه له ي ته كه تولات مه سه له يه كي ئه وه نده ترسناك
نيه ، مه سه له يه كه نيه مه رگي پيخراوه كه ي له هه ناوي خويدا هه لگرتبي ، به لام
ده كرئ گومان ، يان پرسيار له هوكاره كانی دروست بووني ئه و ته كه تولاتانه ،
ئامانجه كانيان ، رهوايه تيان ، واده و هه لومه رجي سه ره له دانيان ، ئاراسته و
خواسته كانيان ، بكه ين ، هه ر له ناو يه كيتي خوي ، ئايا بووني ته كه تولاتي
ئايدلوژي كو مه له و شوپشگيپان ، مايه ي گه شه كردني به رده وامي ناو يه كيتي نه بوو
تا دواي راپه رين و يه كه مين كو نگره ي گشتي ؟ ئه مه له سهر ئاستي كوردستان و
يه كيتي له سهر ئاستي دهره وه ، پارتی كريكارانی به ريتانيا ، به هوئي ئه و دوو
ته كه تولاتهي ناويه وه بوو توانيان بو يه كه م جار له ميژووي سياسياندا ، سي خولي
په رله ماني و هوكمپاني له سه ريه كه بوخويان مسوگه ر بكن ، ته كه تولاته كانی ناو ئه و
حزبه خاوه ني دوو تيروانيني ته واو له يه كتر جياوازن بو سياسه ته ناوخويي و
ئه وروپي و هه تا په يوه نديه نيوده وه له تيه كانيش ، له گه ل هه موو ئه و راستيانه شدا
پارتی كريكارانی به ريتانيا تواني ئه و واقيعي ته كه تولاتهي ناوي به گه مه ي ديموكرسی
ناو حيزب ناو بني و ده نگه رانی به ريتانيا رازی بكات كه به ره و پيش چووني
به ريتانيا له ده ستي ئه واندايه .

گرفته‌کانی ناو یه‌کیتی بی چاره‌سهرنین ، مادام ئیعترافیکی گشتی هه‌یه له‌سهر ئاستی یه‌کیتی به‌و گرفتانه ، که‌واته له‌سه‌ره‌وه‌ی هه‌ره‌مه‌که‌وه هه‌تا خواره‌وه کۆده‌نگیه‌ک هه‌یه به‌ئاقاری گۆپان و نویبونه‌وه ، گۆرانی‌ک هه‌موو ته‌که‌تولاته جیاوازه‌کانی ناو یه‌کیتی یه‌کخستوو ، گۆرانی‌ک هه‌موو ته‌که‌تولاته‌کانی ناو یه‌کیتی والیکردوو پرسیار له‌سهر ره‌وایه‌تی خۆیان ، له‌زه‌مینه‌کانی دروست بوون و مانه‌و نه‌مانه‌وه‌ی خۆیان ، له‌سهر چۆنیه‌تی تیگه‌یشتن و تیپروانیی خودی ئه‌و ته‌که‌تولاتانه و کاریگریان له‌سهر ئاینده و گه‌شه‌کردنی یه‌کیتی ، بکه‌ن به‌حه‌تمی ، که‌واته ئه‌گر ته‌که‌تولاته‌کانی ناو یه‌کیتی ره‌گیکی پیشه‌یی و قولیشیان هه‌بی و هه‌میشه‌ش زه‌مینه‌ی مانه‌وه و ژیانیان هه‌بی له‌ناو یه‌کیتی‌دا ، به‌لام کۆده‌نگیه‌ک هه‌یه که‌هه‌موو ته‌که‌تولاته‌کان ده‌کاته‌وه به‌یه‌ک ، ئه‌ویش چۆنیه‌تی ره‌وایه‌تی به‌خشینه به‌ژیانی ته‌که‌تولات له‌ناو یه‌کیتی‌دا ، ره‌وایه‌تیه‌ک یه‌کیتی له‌سهر ته‌که‌تولاته‌کانی بۆ ئاینده تاو بدات ، نه‌ک ته‌که‌تولاته‌کان پڕ له‌ ئاینده‌خواری یه‌کیتی بگرن و بیان‌ه‌وی له‌سهر یه‌کیتی بژین .

دوای کۆمه‌لیک پڕۆژه بۆ چاکسازی ناو یه‌کیتی ، من نویسیم ئه‌و پڕۆژانه‌هی ته‌کبیرکه‌ری شه‌وانن ، نه‌ک هی خه‌مخۆرانی پڕۆژ ، چونکه به‌ته‌نها ده‌ستنیشانکردنی دهرد و گرفته‌کان بوون ، له‌هه‌موو ئه‌وانه‌ش سه‌یرتر به‌شیکی زۆر له‌خاوه‌نی پڕۆژه‌کانی چاکسازی ناو یه‌کیتی ، هه‌رخۆیان پشکی شیریان هه‌بووه و پشکی شیریشیان هه‌یه له‌و دروست بوون و به‌رده‌وام کردنه‌ی به‌لاو خۆرکه‌کانی ناو یه‌کیتی ، یه‌کیتی چ وه‌ک حزب چ وه‌ک حکومه‌ت .

دوای ئه‌و پڕۆژه و پڕۆژه‌کاریانه‌ی ناو یه‌کیتی ، یه‌ک له‌وانه‌ی به‌جه‌ساره‌ته‌وه توانی کۆتایی به‌زه‌مه‌نی ده‌ستنیشان کردنی گرفته‌کانی ناو یه‌کیتی به‌یئێ و نوقته‌بخاته سه‌ر حه‌رف و ببیته‌ ره‌به‌ری کوده‌تای سپی ناو یه‌کیتی ، کاک کۆسره‌ت بوو ، کاک کۆسره‌ت توانی بی‌ترس ئه‌و چاره‌سه‌رانه‌ بلی که‌ هه‌مووخواه‌ن پڕۆژه‌کانی ناو

یەکییتی یان دەستەوستان بوون لەبەرامبەریدا یان جەسارەتیان نەکردوووە باسی بکەن ، باس کردن لەو چارەسەرانیە لەلایەن کاک کۆسەرەتەووە ، دەلالەتی ئەووەیە دیسان ئەو سیمبۆلە ی ناو یەکییتی ، ئامادەییە بۆ یەکییتی ، بۆ ئایندە ی ژیا نی سیاسی میللەتەکی بە کۆمەحالی و مەترسیە گەرەکاندا بچیتەووە ، ئەو سیمبۆلە ی لە دۆلی سماقۆلی میژوو یەکی تۆمارکرد ، کاتیکی وەکوە یەکیەم سەرۆک وەزیران لە میژووی پۆژەلاتی ناوەرەست ، لەچەند سەد مەتری شەپری مان و نەمانی لەگەڵ دەبابە و فرۆکەکانی تورک کرد ، ئەوکاتە ئەو پیاووە ئامادە ی گیان بەخشین بوو ، بۆ ئەو حکومەتە ی خۆی سەرۆکایەتی دەکرد ، ئەووەتا ئیستاش دوا ی ئەووە ی تەکەتولاتیکی ناپەرەوا ، ناوبانگ و ئایندە ی یەکییتی دەخاتە شەپریکی خۆکوژیەووە ، ئامادەییە ژیا نی سیاسی خۆ بکاتە قوربانی ، لەپیناوی سەرکەوتنی پۆژەکانی ریفۆرم لەناو یەکییتی .

یەکییتی لەئێستادا ناتوانی ، بەتەنها لەسەر توانای گەنجان بژی و جاری مەرگی پەرمزەکانی بدات ، بۆ ریفۆرمی یەکییتی دوانە ی توانای لاوان و ئەزمون و میژووی پەرمزەکانی ناو یەکییتی بەیەکەووە پێویستیەکی حەتمی سەرکەوتنی گیانی ریفۆرمخواری ناو یەکییتین ، بۆیە ئەگەرچی پێشنیاری دەست لەکار کێشانەووە ی سەرچەم ئەندامانی مەکتەبی سیاسی بۆ رێگە چۆل کردن بۆ دەستەبەکی لە کادیرە هەلسورپاوەکانی ناو یەکییتی ، لە جەووەردا بریاریکی ئازایانە ی دەگمەنە ، بەلام بۆ ئەمڕۆی جەباتی سەختی کورد و یەکییتی کاریکی خۆکوژیە ، چونکە راستە یەکییتی پێویستی بەگۆرینی ئەو سەر و عەقلە کلاسیکە سیاسیە چەق بەستوووە هەییە ، بەلام مانەووە ی پەرمز و جەمسەرە سەرەکیەکانی ناویەکییتی لە ئەمڕۆدا بەقەد ئەو گۆرانیە گرنگی بۆ گەشەکردنی یەکییتی هەییە لەم هەل و مەرچە ناسک و دژوار و هەستیارەدا .

پرمزەکانی ناو یەکییتی ، که کاک کۆسرەت خۆی یەکیکیانە بە رۆشتنیان ،
میژوویەک لەگەڵ خۆیان دەبەن ، میژوویەک که بۆ قەدەریکی درێژتر بۆ یەکییتی ،
پیویست دەکات یەکییتی وەک شوناسی خۆی ، لەپینا و مانە وەو گەشەکردنیدا ،
بەشیکی جیانە کراوە بن لێی ، که واتە ببورە کاک کۆسرەت ، پرمزەکان ناخەینە
دەریاوە .